

Participace seniorů na rozhodování věcí veřejných v ČR

Praha, hotel Olšanka, listopad 2019

OBSAH

- I. ÚVOD
- II. AKTUÁLNÍ SITUACE
V ČR
- III. ČINNOST RADY
SENIORŮ ČR
- IV. KONFERENCE 2016
- V. ZÁVĚR

2

I. ÚVOD

- Žijeme v občanské společnosti se zastupitelským politickým systémem, prvky přímé demokracie

jsou sporadické (regionální referenda, přímá volba prezidenta republiky)

- Podíl na řízení občanské společnosti je ústavní právo každého občana.

(Čl. 17, odst. 2; Čl. 21, odst. 1 Listiny základních práv a svobod)

- Seniorskou participaci na řízení společnosti deklarují dokumenty Organizace spojených národů: **Madridský mezinárodní akční plán pro problematiku stárnutí 2002**.

- Například cíl 2 „Účast starších lidí na rozhodovacích procesech na všech úrovních“

Opatření

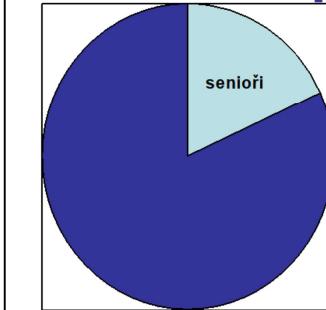
- a)** Při rozhodování na všech úrovních brát v úvahu potřeby a zájmy starších lidí
- b)** Vybízet ke zřizování organizací starších lidí na všech úrovních, tam kde ještě neexistují, aby zastupovaly starší lidí při rozhodování
- c)** Přjmout opatření umožňující plnou a rovnou účast starších lidí, zejména starších žen, na rozhodování na všech úrovních, atd...

5

- **Posilování role starší generace na politickém řízení společnosti je společensky prospěšné, z hlediska svých zkušeností a celoživotního poznání i volného času mají senioři co nabídnout.**

II. Situace v České republice

- K 31. prosinci 2018 žilo v ČR **2 410 080** příjemců starobních penzí. To je z **10 649 800** obyvatel **22,63 %**.

2016

Druh zastupitelstva	Zastupitelé celkem	Zastupitelé nad 65 let	Podíl v %
Obecní a městská	62 121	2 879	4,63
Krajská	675	17	2,52
Poslanci	200	19	9,50
Senátoři	81	16	19,75
CELKEM	63 077	2 931	4,65

8

2018

Druh zastupit.	Zast. celkem	Zast. 60+	Zast. 65 +	Podíl v %
Obecní a městská	61 892	9 103		14,71
Poslanci	200		19	9,50
Senátoři	81		17	20,99
CELKEM	62 173	9 103	36	14,7

9

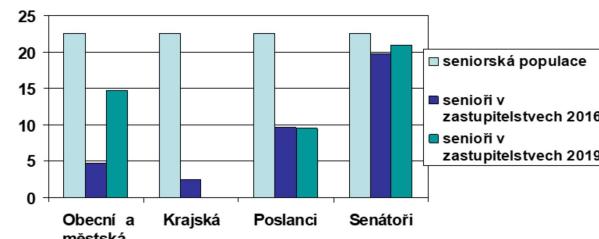
- V roce 2016 v zastupitelských sborech pracovalo 2 931 osob starších 65 let – tedy 4,65 % z celkového počtu.
- V roce 2018 pracovalo v Poslanecké sněmovně 19 poslanců starších 65 let – tedy 9,50 % z celkového počtu.
- V Senátu pracovalo 17 senátorů starších 65 let, což je o jednoho více než v roce 2016, tedy 21 % z celkového počtu,

10

- V městských a obecních zastupitelstvech pracovalo 9 103 zastupitelů starších 60 let, to je 14,7 % z celkového počtu (data nad 65 let nejsou k dispozici).
- Také data o počtu krajských zastupitelů starších 65 let z roku 2018 nejsou k dispozici (údajně tato data stát nepotřebuje sledovat).

11

- Participace seniorské populace na rozhodování věcí veřejných prostřednictvím zastupitelské demokracie byla v roce 2016 oproti přiměřenosti více než čtyřnásobně podhodnocena.

12

- V roce 2018 byla participace podhodnocena dvojnásobně (*zde je však třeba počítat s jinou věkovou skupinou seniorských zastupitelů*).
- **Podíl seniorské populace na rozhodování věcí veřejných je stále v ČR prostřednictvím zastupitelské demokracie nedostatečný.**

13

**Další nástroje seniorské participace
a jejich funkčnost:**

**a) Rada vlády pro seniory a stárnutí
populace**

- poradní orgán vlády
- existuje 13 let
- není připomínkovým místem tvorby zákonů ani dalších právních předpisů
- z 28 členů jsou **tři** zástupci seniorských organizací, to znamená, že vždy mohou a také jsou občas přehlasováváni!

14

**b) Zastoupení seniorské populace
v dalších poradních orgánech vlády
a ministerstev.**
- jde o jednotky osob s poradním hlasem

**c) Zastoupení seniorské populace
ve výborech a komisích krajských
a městských samospráv.**
- mimo vlastní zastupitele v seniorském
věku jde o jednotky osob s poradním
hlasem

15

d) Rada seniorů ČR

- v letech 1993-2005 Koordinační výbor organizací důchodců a zdravotně postižených ČR,
- široká konfederace seniorských a proseniorských organizací s cca 300 000 seniory,
- stálé meziresortní připomínkové místo MPSV, MZ, MMR, MF a ve specifických případech i dalších ministerstev
  - tj. participace na tvorbě návrhů právních a koncepčních předpisů,

16

- vyjednávání s premiérem, ministry, hejtmany krajů, s primátory a také s prezidentem ČR,
- zastoupení v Radě vlády pro seniory a stárnutí populace a v Radě vlády pro udržitelný rozvoj,
- zastoupení v odborných komisích MPSV a MMR.

17

Problémy:

společenské postavení, obsah
a rozsah spolupráce RS ČR s vládou a jejími
ministerstvy, s krajskou a městskou
samosprávou **nejsou zaručeny** a musí být
dojednávány po každých volbách.

**Společenské postavení a funkčnost Rady
seniorů ČR není zaručena, není
konstantní, je proměnlivá v čase dle
volebních cyklů zastupitelských sborů**

III. Činnost Rady seniorů

**K prosazení odpovídajících podmínek
a růstu kvality života seniorské populace
využívá RS ČR všechny nástroje, které ji
český politický systém dává k dispozici.**

- a) vyjednávací aktivity,
- b) připomínkování zákonů a dalších právních
a koncepčích předpisů,
- c) lobování v parlamentu, krajských
a městských samosprávách,

- d) zastoupení v odborných týmech vlády, partnerských ministerstev, krajské a městské samosprávy,
- e) předkládání vlastních návrhů zákonů a koncepcí,
- f) petiční aktivity,
- g) hromadná protestní shromáždění.

20

Z činnosti centra za 14 let existence:

- Ovlivnili jsme tvorbu 172 právních předpisů a tří koncepčních dokumentů státu, uskutečnili čtyři výzkumy, zpracovali pět studií a tři analytické materiály.
- Svolali jsme 9 mezinárodních odborných konferencí, jednali se čtyřmi premiéry a 44 ministry.
- Zpracovali jsme pět vlastních návrhů zákonů

21

RS ČR TAKÉ:

- Od roku 2006 usiluje o zabezpečení seniorského bydlení
  - vedla jednání se všemi ministry pro místní rozvoj a se všemi ministry práce a sociálních věcí,
  - předložila 72 legislativních podnětů,
  - uskutečnila výzkum a zpracovala studii O dostupnosti přiměřeného nájemního bydlení seniorů v hlavním městě Praze,

22

- zorganizovala čtyři odborné konference,
  - pro poslanecký klub ČSSD zpracovala návrh zákona o sociálním bydlení osob v seniorském věku.
- K zabránění třetinové valorizace penzí zorganizovala protestní demonstraci a petiční akci, k níž se připojilo 28 304 seniorů. Historicky první seniorské demonstrace se zúčastnilo 7 000 seniorů.

23

- K soudnímu přezkumu zrušené slevy na dani pracujícím důchodcům organizovala podání hromadné soudní žaloby a iniciovala podání ústavní stížnosti.
- Zpracovala vlastní návrh penzijní reformy a pracuje v Odborných komisi pro důchodovou reformu.

24

Problémy:

- Absence právního vymezení vzájemných vztahů na úrovni centrálních výkonných orgánů státu a Rady seniorů ČR.
- Cyklický vývoj společenského postavení, prestiže a funkčnosti seniorské participace na rozhodování věcí veřejných dle výsledků parlamentních voleb.
- Právní nejistota Rady seniorů ČR z hlediska financování jejich centrálních aktivit.

25

Z činnosti na úrovni krajských samospráv:

- Rada participuje na rozhodování věcí veřejných ve všech krajích kromě Karlovarského (dosud neustavena krajská Rada seniorů).
- Spolupráce krajských Rad seniorů s krajskými samosprávami je rámcově vymezena Memorandem o spolupráci uzavřeným v roce 2009 mezi Asociací krajů ČR a Radou seniorů ČR.

26

Problémy:

- Memorandum není právně závazné.
- Zastoupení zástupců KRS v komisích a odborných týmech krajských samospráv je sporadické a pouze s hlasem poradním.
- V některých krajích není samosprávami Memorandum akceptováno.
- Z toho plyne právní nejistota Rady z hlediska financování jejich krajských aktivit.

27

Z činnosti na úrovni městských samospráv:

Participuje na rozhodování věcí veřejných ve městech, kde má ustaveny Městské rady seniorů. Orgány mají poradní funkci ve vztahu k aktivitám a činnostem městských samospráv vymezených zákony č. 128/2000 Sb., o obcích, č. 108/ 2006 Sb., o sociálních službách.

Problémy:

- Absence právního vymezení vzájemných vztahů městské samosprávy s RS ČR.
- Právní nejistota Rady z hlediska financování jejich městských aktivit.

29

IV. Konference 2016

- Na konferenci 2016 představila Rada seniorů českou verzi rakouského zákona o seniorech.
- Důvodem jeho zpracování a předložení byl seniorský věk a nízké zastoupení osob v seniorském věku v zastupitelských sborech

30

- Cílem bylo a je umožnit české seniorské populaci nejen profesionálně a intenzivně vyhledávat, obhajovat a prosazovat své zájmy, potřeby a práva, ale též organizovat aktivní pomoc a zapojení seniorů do služeb a potřeb společnosti.
- Státní podporu financování svého zastoupení, podpory a pomoci, považují seniorské organizace **za součást mezigenerační spravedlnosti.**

31

- Vláda premiéra Sobotky však právní nárok seniorské populace neuznala.
- Konfederaci odborových svazů však **obdobný nárok přiznala! A to už v roce 2015.**
- Zákonná definice sociálního dialogu je stanovena v Zákoníku práce v paragrafech 320 a 320a.

32

- § 320

1) Návrhy zákonů a návrhy ostatních právních předpisů týkajících se důležitých zájmů pracujících, zejména hospodářských, výrobních, pracovních, mzdových, kulturních a sociálních podmínek, se projednávají s příslušnými odborovými organizacemi a organizacemi zaměstnavatelů.

2) Ústřední správní úřady, které vydávají prováděcí pracovně-právní předpisy, činí tak po jejich projednání s příslušnou odborovou organizací a s příslušnou organizací zaměstnavatelů.

3) Příslušné státní orgány projednávají s odborovými organizacemi otázky týkající se pracovních a životních podmínek zaměstnanců a poskytují odborovým organizacím potřebné informace.

4) Odborové organizace jednající v pracovně-právních vztazích za zaměstnance státu, příspěvkových organizací, státních fondů a územních samosprávných celků, mají právo zejména:

- a) jednat a zaujmout stanoviska k návrhům ve věcech podmínek zaměstnávání zaměstnanců,
- b) podávat návrhy, jednat a zaujmout stanoviska k návrhům ve věcech zlepšení podmínek práce a odměňování.

35

- § 320 a

Příspěvek odborovým organizacím
a organizacím zaměstnavatelů na podporu
vzájemných jednání na celostátní nebo
krajské úrovni, která se týkají důležitých
zájmů pracujících, zejména hospodářských,
výrobních, pracovních, mzdových
a sociálních podmínek, hradí stát na základě
dohody v Radě hospodářské a sociální
dohody (částka 40 mil. Kč).

V. ZÁVĚR

**3. sjezd RS ČR
stanovil ke
zvýšení seniorské
participace
a spoluúčasti:
1) Do právního řádu
ČR implementovat
obdobná práva,**

která jsou pro zaměstnavatelské svazy
a střechové odborové organizace definována
v § 320, § 320a ZP.

37

- 2) V zákoně zakotvit povinnost krajů a obcí zřídit výbor pro seniory a rodiny.
- 3) Konsolidovat Radu vlády pro seniory a stárnutí populace podle slovenského vzoru, oproti současnosti zvýšit zastoupení seniorských organizací.
- 4) Mezinárodní den seniorů zařadit do zákona o státních svátcích jako Významný den ČR.

38

Rada seniorů požaduje obdobně jako je tomu u věkově mladších sociálních skupin přiznat právní nárok na sociální dialog a seniorské zastupování reprezentativním seniorským organizacím v ČR.

**POŽADUJEME POUZE ZROVNOPRÁVNIT
společenské postavení MEZI
GENERACEMI v české občanské
společnosti.**

39

Děkuji vám za pozornost

Dr. Zdeněk Pernes
předseda Rady seniorů ČR

Kontakt:
Nám. W. Churchilla 2,
113 59 Praha 3

Tel.: +420 234 462 077
E-mail: rscr@rscr.cz
www.rscr.cz

40